

**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.**

Jilská 1, Praha 1
Tel./fax: 286 840 129
E-mail: jan.cervenka@soc.cas.cz

Jaké hodnoty jsou pro nás důležité?

Technické parametry

Výzkum:	<i>Naše společnost 2008, v08-05</i>
Realizátor:	<i>CVVM, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
Projekt:	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
Termín terénního šetření:	<i>12. – 19. 5. 2008</i>
Výběr respondentů:	<i>Kvótní výběr</i>
Kvóty:	<i>Region (Oblasti NUTS 2), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
Zdroj dat pro kvótní výběr:	<i>Český statistický úřad</i>
Reprezentativita:	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Počet dotázaných:	<i>1066</i>
Metoda sběru dat:	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
Výzkumný nástroj:	<i>Standardizovaný dotazník</i>
Otázky:	<i>OV.93</i>
Zveřejněno dne:	<i>11. června 2008</i>
Zpracoval:	<i>Jan Červenka</i>

V květnu 2008 CVVM předložilo svým respondentům otázku zaměřenou na to, jak se ve smyslu jejich důležitosti stavějí k vybraným hodnotám z oblasti rodinné, pracovní a společenskopolitické sféry a životního stylu. Dotázaní měli na čtyřbodové škále označit, nakolik je pro ně určitá hodnota důležitá či nedůležitá¹.

¹ Znění otázky: „Na následující kartě jsou uvedeny příklady toho, co lidé v životě uznávají a o co usilují. Přečtete si prosím jednotlivé výroky a řekněte, do jaké míry je pro Vás důležité: aa) podílet se na zlepšování života v místě Vašeho bydliště, ab) prosazovat politiku své strany, hnutí, ac) pomáhat rozvoji demokracie ve společnosti, ad) mít jakoukoli práci, jen abyste byl zaměstnán a nebral podporu, ae) mít zajímavou práci, která by Vás bavila, af) vydělat hodně peněz, ag) mít práci, která má smysl, je užitečná, ah) mít práci, která umožňuje zkoušet nové věci, ba) mít vlastní firmu, kde můžete být svým pánem, bb) pracovat v kolektivu sympatických lidí, bc) mít práci, která umožňuje řídit činnost jiných lidí, bd) aktivně se podílet na ochraně přírody, be) podávat perfektní profesionální výkon, bf) mít hezké věci, které nemá každý, bg) mít čas hlavně na své koníčky a zájmy, bh) mít vždy své nerušené soukromí, ca) žít ve spokojené rodině, cb) pomáhat těm, kdo pomoc potřebují, cc) pomáhat především své rodině a přátelům, cd) mít co nejvšestrannější vědomosti, všeobecný přehled o kultuře, vědě, technice, politice, ce) být dobře informován o dění u nás a ve světě, cf) žít zajímavý, vzrušující život, cg) žít podle svého přesvědčení, ch) žít příjemně, užívat si, da) žít ve zdravém životním prostředí, db) žít v hezkém prostředí, dc) žít podle náboženských zásad, dd) žít zdravě, starat se o své zdraví, de) mít přátele, se kterými si dobře rozumíte, df) mít přátele, kteří Vám mohou být užiteční, dg) dosáhnout významného postavení ve společnosti, dh) být oblíbený mezi lidmi.“

Tabulka 1: Důležitost různých hodnot (%)

	velmi důležité	spíše důležité	spíše nedůležité	zcela nedůležité
žít ve spokojené rodině	80	16	2	1
mít přátele, se kterými si dobře rozumí	65	32	2	1
mít zajímavou práci	65	27	4	3
pomáhat především své rodině a přátelům	63	32	3	1
žít ve zdravém životním prostředí	58	37	3	1
žít zdravě, starat se o své zdraví	57	37	4	1
mít práci, která má smysl, je užitečná	54	34	8	3
žít v hezkém prostředí	53	44	2	1
žít podle svého přesvědčení	53	41	3	2
pracovat v kolektivu sympatických lidí	50	40	6	3
vydělat hodně peněz	47	42	7	3
mít vždy své nerušené soukromí	39	47	11	2
podávat perfektní profesionální výkon	35	44	13	4
mít přátele, kteří mohou být užiteční	33	48	15	2
žít příjemně, užívat si	32	52	12	2
mít jakoukoli práci, aby nebral podporu	31	40	16	7
pomáhat těm, kdo pomoc potřebují	30	57	9	2
být oblíbený mezi lidmi	28	54	14	2
mít čas hlavně na své koníčky a zájmy	27	53	16	2
mít práci, která umožňuje zkoušet nové věci	25	42	24	5
mít co nejvšestrannější vědomosti, všeobecný přehled	23	50	20	4
podílet se na zlepšování života v místě bydliště	20	53	21	4
být dobře informován o dění u nás a ve světě	20	52	23	3
žít zajímavý, vzrušující život	20	43	30	5
aktivně se podílet na ochraně přírody	19	47	25	4
pomáhat rozvoji demokracie ve společnosti	16	45	23	8
mít vlastní firmu, kde může být svým pánem	15	25	35	17
dosáhnout významného postavení ve společnosti	13	33	40	10
mít práci, která umožňuje řídit činnost jiných lidí	11	23	43	17
mít hezké věci, které nemá každý	10	28	44	16
žít podle náboženských zásad	9	20	31	32
prosazovat politiku své strany, hnutí	7	21	34	29

Pozn.: Procenta v řádku, dopočet do 100 % tvoří odpovědi „neví“, jednotlivé položky jsou v tabulce seřazeny podle velikosti podílu „velmi důležité“.

Z výsledků vyplynulo (viz tabulku 1), že zdaleka nejčastěji za „velmi důležité“ lidé považují mít dobré, spokojené rodinné zázemí, což v šetření uvedlo 80 % respondentů, přičemž i u ostatních se až na výjimky objevovala odpověď, že je to „spíše důležité“ (16 %). Také několik dalších z předložených hodnot bylo označeno za „velmi důležité“ relativně největší částí dotázaných, která se pohybovala od dvou třetin do necelé poloviny, k nimž patřilo „mít přátele, se kterými si dobře rozumí“, „mít zajímavou práci“, „pomáhat své rodině a přátelům“, „žít ve zdravém životním prostředí“, „žít zdravě, starat se o své zdraví“, „mít práci, která je užitečná“, „žít v hezkém prostředí“, „žít podle svého přesvědčení“, „pracovat v kolektivu sympatických lidí“ a „vydělat hodně peněz“. Pro všechny tyto hodnoty rovněž platí, že za více či méně důležité je považují téměř všichni nebo alespoň většina na úrovni devíti desetin. O něco menší, i když stále výrazně převažující důležitost na úrovni od 70 % výše, pokud jde o součet

podílů „velmi důležité“ a „spíše důležité“, dotázaní přisouvali položkám jako „mít vždy své nerušené soukromí“, „podávat perfektní profesionální výkon“, „mít přátele, kteří mohou být užiteční“, „žít příjemně, užívat si“, „mít jakoukoli práci, aby nebral podporu“, „pomáhat těm, kdo pomoc potřebují“, „být oblíbený mezi lidmi“, „mít čas na své koníčky a zájmy“, „mít co nejvšestrannější vědomosti, všeobecný přehled o kultuře, vědě, technice, politice“. „podílet se na zlepšování života v místě bydliště“ a „být dobře informován o dění u nás a ve světě“. Stále ještě většinovou důležitost šetření zaregistrovalo i v případě položek „mít práci, která umožňuje zkoušet nové věci“, „aktivně se podílet na ochraně přírody“, „žít zajímavý, vzrušující život“ a „pomáhat rozvoji demokracie ve společnosti“, kde součet obou podílů reprezentujících důležitost byl na či těsně pod úrovní dvou třetin. Naopak zbývající položky za důležité označila vždy už jen méně než polovina respondentů, přičemž nejmenší důležitost lidé přisouvali životu podle náboženských zásad a prosazovat politiku své strany či hnutí.

Tabulka 2: Důležitost různých hodnot 1990-2008

	1990	1994	1999	2004	2006	2008
mít přátele, se kterými si dobře rozumí	96	96	95	97	95	97
žít v hezkém prostředí	97	96	94	96	95	97
žít ve spokojené rodině	97	98	97	97	95	96
pomáhat své rodině a přátelům	96	96	97	97	95	95
žít ve zdravém životním prostředí	98	96	95	96	95	95
žít podle svého přesvědčení	94	94	94	95	94	94
žít zdravě, starat se o své zdraví	96	93	94	95	91	94
mít zajímavou práci	88	81	82	92	89	92
pracovat v kolektivu sympatických lidí	86	77	79	89	87	90
mít práci, která má smysl, je užitečná	90	81	79	91	90	88
pomáhat těm, kdo pomoc potřebují	86	79	77	89	83	87
vydělávat hodně peněz	80	74	65	88	85	87
mít vždy své nerušené soukromí	83	78	79	83	85	86
být oblíbený mezi lidmi	82	82	78	86	80	85
žít příjemně, užívat si	67	69	71	80	82	84
mít přátele, kteří mohou být užiteční	73	68	66	81	81	81
mít čas hlavně na své koníčky a zájmy	67	69	70	76	77	80
podávat perfektní profesionální výkon	79	70	71	83	80	79
mít všeobecný přehled	71	66	70	78	73	73
podílet se na zlepšování života v místě bydliště	70	55	53	77	74	73
být dobře informován o dění u nás a ve světě	81	65	71	80	75	72
mít jakoukoli práci	59	46	56	74	70	71
mít práci, která umožňuje zkoušet nové věci	58	51	50	71	67	67
aktivně se podílet na ochraně přírody	-	61	59	75	70	66
žít zajímavý, vzrušující život	54	52	53	62	64	63
pomáhat rozvoji demokracie ve společnosti	69	51	54	73	64	61
dosáhnout významného postavení ve společnosti	36	35	33	54	45	46
mít vlastní firmu, kde mohu být svým pánem	28	29	31	46	39	40
mít hezké věci, které nemá každý	38	39	33	38	41	38
mít práci, která umožňuje řídit činnost jiných lidí	30	29	26	41	37	34
žít podle náboženských zásad	37	28	29	39	28	29
prosazovat politiku své strany, hnutí	31	32	22	40	33	28

Pozn.: Součet odpovědí velmi důležité a spíše důležité. Dopočet do 100 % v každém políčku tabulky tvoří součet odpovědí spíše nedůležité, zcela nedůležité a neví. Položky jsou v tabulce seřazeny podle výše skóru velmi + spíše důležité v roce 2008.

Zdroj: IVVM 1990 (N = 1444), IVVM 1994 (N = 969), IVVM 1999 (N = 1007), CVVM květen 2004 (N = 1002), CVVM květen 2006 (N=1033), CVVM květen 2008 (N=1066).

V porovnání s předchozím šetřením z května 2006 (viz tabulku 2) byly zaznamenány pouze minimální statisticky významné změny v případě položky „pomáhat těm, kdo pomoc potřebují“ (vzestup podílu velmi + spíše důležitý o čtyři procentní body), „být oblíbený mezi lidmi“ (vzestup o pět procentních bodů), „aktivně se podílet na ochraně přírody“ (pokles o čtyři procentní body) a „prosazovat politiku své strany, hnutí“ (pokles o pět procentních bodů). V dlouhodobém měřítku z údajů v tabulce 2 vyplývá, že řada zkoumaných položek, zejména těch, které z hlediska hodnocení důležitosti stojí nahoře, vykazuje vysokou stabilitu, zatímco u některých jiných docházelo v průběhu času k poměrně výrazným změnám. Zajímavým vývojem prošly např. pracovní hodnoty, u kterých byl v průběhu 90. let minulého století patrný určitý ústup, který se však na jejich konci, patrně pod vlivem narůstající nezaměstnanosti, jež mohla hodnotu a důležitost práce v očích lidí zvýšit, obrátil v opačný trend a v současnosti jsou položky spojené s prací hodnoceny vesměs jako důležitější, než tomu bylo před cca 15 lety. Obdobný vývojový trend se objevuje i v případě položky „pomáhat těm, kdo pomoc potřebují“ reprezentující altruistické solidární hodnoty. Průběžný nárůst pak můžeme pozorovat u některých hédonisticky orientovaných hodnot, jako „žít příjemně, užívat si“, „mít čas hlavně na své koníčky a zájmy“ či „žít zajímavý, vzrušující život“. Oproti 90. letům jako důležitější je vnímána i možnost „aktivně se podílet na ochraně přírody“, byť v tomto případě vidíme od roku 2004 zřetelný pokles. Značnými výkyvy pak procházejí některé nízko postavené hodnoty a především pak možnost „prosazovat politiku své strany“, která odráží nepříliš velký zájem o politiku ze strany české veřejnosti a do níž se zřejmě promítá i míra znechucení z momentální politické situace.